

схоже на наявність правовідносин між суб'єктами фактичних шлюбних відносин.

Ткалич Максим Олегович,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Запорізького національного університету*

ПРОФЕСІЙНІ СПОРТИВНІ КЛУБИ ТА ПРОФЕСІЙНІ СПОРТИВНІ ЛІГИ, ЯК КЛЮЧОВІ СУБ'ЄКТИ ВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ

Характерною рисою системи вітчизняного спорту є поєднання двох організаційних моделей: ринкової («західної») та неринкової («радянської»). Йдеться про те, що головним рушієм розвитку спорту в західних країнах є приватний інтерес (спортивний ринок), а основним пріоритетом радянського спорту був інтерес публічний (масовий спорт). Відповідно, головним організаційним елементом «західної» системи спорту (в більшій мірі – американської і в меншій мірі – європейської) є приватний спортивний клуб і об'єднання спортивних клубів (професійні спортивні ліги). Головними ж акторами у вітчизняному спорті залишаються державні й громадські (фактично – квазідержавні) організації. Йдеться, передовсім, про спортивні федерації і спортивні товариства. При цьому, масовий спорт, як й інші напрями спорту, наразі перебуває у занепаді.

Проте, незважаючи на неспроможність держави забезпечити нормальне фінансування спорту, вона, тим не менше, посідає домінуюче становище в інституційній системі вітчизняного спорту. Такий інтервенціоністський підхід зберігся ще з радянської доби. При цьому, слід наголосити, що в умовах важкої економічної ситуації, в якій наша країна перебуває перманентно, і хронічного недофінансування спорту, вкрай важливим є формування такої організаційної системи спорту, чільне місце в якій посідає би спорт професійний. Саме професійний спорт, як різновид економічної діяльності, здатний акумулювати кошти, необхідні для розбудови не тільки, власне, професійного спорту, а й всієї системи вітчизняного спорту.

Отже, перейшовши на ринкову модель розвитку економіки, наша держава не забезпечила можливості переходу на таку ж модель розвитку для вітчизняного спорту.

Правовий статус спортивного клубу, як первинної ланки організаційної системи як професійного спорту, так і спорту загалом, фактично, не визначений. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 р. [1] лише називає спортивний клуб одним із учасників відносин у сфері спорту. Легальне визначення спортивного клубу є вкрай абстрактним і не дає можливості чітко визначити його правове становище.

Зокрема, відповідно до ст. 9 зазначеного вище закону спортивні клуби є закладами фізичної культури і спорту, які забезпечують розвиток визначених напрямів фізичної культури і спорту, видів спорту, здійснюють фізкультурно-оздоровчу та/або спортивну діяльність, надають фізкультурно-спортивні послуги.

Видається, що набагато доцільніше конструювати поняття спортивного клубу на основі поняття юридичної особи, що міститься у ЦК України [2]. Відповідно, спортивним клубом доцільно називати організацію, створену і зареєстровану в установленому законом порядку для здійснення певної діяльності й досягнення певних цілей.

Запорукою розвитку спорту в розвинених іноземних країнах є належні умови здійснення спортивними клубами економічної діяльності. Зокрема, забезпечена державою можливість об'єднання спортивних клубів у професійні спортивні ліги дозволяє оптимізувати комерційну діяльність кожного клубу і спортивної ліги загалом. В кінцевому рахунку це призводить до появи вільних коштів, які спрямовуються на розвиток всієї системи спорту.

В нашій країні чільне місце в системі спорту посідають федерації з певних видів спорту. Хоча вони і є громадськими організаціями, саме вони реалізують державну політику у сфері спорту, відповідно до окремих договорів з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту.

Відзначимо, що в деяких зарубіжних країнах немає ані федерацій з видів спорту, ані окремого органу влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту. Звичайно, перш за все, йдеться про США. В цій країні домінує професійний спорт, відповідно всі функції з забезпечення функціонування та розвитку певного виду спорту, здійснюють професійні ліги. Передовсім це стосується командних видів спорту. Втім, в різних країнах світу все частіше з'являються та стрімко набувають популярності професійні ліги з індивідуальних видів спорту. Для прикладу можна навести Лігу професійної боротьби (Pro Wrestling League), створену в Індії в 2015 році, яка всього за декілька років свого існування вже набула неабиякої популярності.

Професійні спортивні ліги за кордоном створюються у формі комерційних організацій. Головною метою спортивних ліг є отримання прибутку. Зокрема, в 2017 році Національна баскетбольна асоціація (США) «заробила» 7,37 мільярди доларів. Середня річна зарплата гравця НБА в сезоні 2017/18 років склала 7,15 мільйона доларів [3]. Саме професійні спортивні ліги організовують спортивний процес у відповідному виді спорту, зокрема, розробляють правила змагань, встановлюють вимоги до професійних клубів, регулюють відносини, пов'язані з переходом спортсменів з одного спортивного клубу до іншого та відносини спортсмена зі спортивним клубом, регламентують діяльність спортивних агентів тощо.

Необхідно зазначити, що в нашій країні також існують професійні спортивні ліги, проте вони мають абсолютно інший правовий статус, ніж іноземні спортивні ліги. По-перше, вітчизняні ліги створюються у формі громадських організацій. Відповідно, зникає ключова ознака, яка відрізняє професійний спорт від інших видів спортивної діяльності, а саме – комерційний характер діяльності у сфері спорту. Адже головною метою створення спортивної ліги є отримання економічної вигоди від організації спортивного видовища. Натомість вітчизняні ліги, як громадські організації, фактично, дублюють функції відповідних федерацій з видів спорту. По-друге, правовий статус вітчизняних спортивних ліг не врегульований на нормативно-правовому рівні. Більше того, вітчизняний закон «Про фізичну культуру і спорт» взагалі не називає професійні спортивні ліги серед суб'єктів спортивної діяльності. Однак позитивний іноземний досвід свідчить про те, що саме професійні спортивні ліги, як комерційні організації, що включають до своєї структури професійні спортивні клуби, здатні найбільш ефективно регулювати відносини між собою та загалом впливати на розвиток відповідних видів спорту.

Отже, запорукою вдалого реформування вітчизняної системи спорту є забезпечення нормального розвитку професійного спорту, чільне місце в якому займали б професійні спортивні клуби та професійні спортивні ліги. Важливою складовою частиною такого реформування має стати Закон України «Про професійний спорт».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994 . – № 14. – Ст. 80.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003 . – № 40-44. – Ст. 356.

3. Average annual player salary in the sports industry by league in 2017/18 (in million U.S. dollars) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/675120/average-sports-salaries-by-league>.

Токарева Віра Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АЛГОРИТМІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

Відповідно до ст. 435 ЦК України та ст. 7 Закону України «Про авторське право і суміжні права» первинним суб'єктом авторського права є автор твору, тобто фізична особа зазначена звичайним способом як автор на оригіналі або примірнику твору, за відсутності доказів іншого.

Коло суб'єктів авторського права визначено чинним законодавством, окрім авторів творів, які є первинними суб'єктами авторського права, ст. 7 Закону відносить до них спадкоємців та осіб, яким автори чи їх спадкоємці передали свої авторські майнові права, тобто похідних суб'єктів, які набувають майнових прав на твір за законом або за договором. А отже, поняття «суб'єкт авторського права» є значно ширшим за поняття «автор твору». Як справедливо стверджує М. І. Нікітіна, суб'єктом авторського права є особа, якій належить авторське право у цілому чи в окремій його частині [1].

Суб'єктами авторського права можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, в той час як автором твору може бути лише фізична особа. З цього приводу Д. Ліпчик зазначає, що створювати інтелектуальні твори здатні тільки фізичні особи, так як вчитися, думати, оцінювати, створювати літературні, музичні та інші художні твори – всі ці дії здатна здійснювати лише людина [2].

Як зазначається у вітчизняній цивілістиці створити твір, а отже бути автором може будь-яка людина, незалежно від статі, віку, національності, громадянства тощо. Аналізуючи історичний розвиток авторського права і його сучасний стан, можна переконатися в тому, що відомо безліч випадків, коли зовсім юні особи створюють високохудожні твори, які використовуються суспільством поряд із творами повнолітніх осіб, а отже, на них поширюються всі норми, що регулюють авторські правовідносини [3].

На відміну від законодавства США де не міститься вимоги про визнання